

Sadno drevje strada

Pravi kmet je močno vkoreninjen v lastno zemljo in tako navezan na njo, da jo ne prepusti nikomur, razen svojim vrednim naslednikom. Kmetu je zemlja vse, saj ga redi, daje mu kruh. Z rokami obdeluje in z znojem oplaja zemljo. Navzlic temu pa še vedno premalo skrbi za zemljo. Zemlja mu rodi včasih več, včasih manj. Nekdaj je bila zemlja plodna in je več rodila. V teku desetih in sto let je zemlja postala siromašna, izčrpana, ker nam je samo dajala in nismo v polni meri vračali. Danes tarnamo in se hudujemo, da premalo pridelamo. Z vsakoletnimi pridelki, pa odnašamo iz zemlje hranilne snovi in zemlja je lačna. Na lačni zemlji ne bomo veliko pridelali, saj tudi lačen človek ni sposoben za delo. Zato moramo zemljo obogatiti in ji nuditi primerne hrane. Naši kmetje to tudi delajo in nudijo zemlji to hrano v obliki raznih gnojil. Pri tem nekateri pravilno postopajo, drugi spet nepravilno, največ pa je takih, ki dajejo zemlji premalo hrane — premalo gnojijo. Gnojijo poljskim rastlinam, ker vedo, da drugače ne bodo kaj prida pridelali, manj gnojijo drugim rastlinam, a najbolj mačehovsko postopa večina s sadnim drevjem. Vendar je tudi sadno drevje živa rastlina, ki prav tako potrebuje hrane, kakor vsaka druga kmetijska rastlina. Sadno drevje je lačno, dajmo mu hrane!

Sadno drevje je trajna rastlina, ki raste na istem kraju več desetletij. Vsako drugo ali tretje leto, ko obrodi, odnašamo z obiranjem sadja hranilne snovi, ki jih je drevo srkalo iz zemlje za rast plodov. Tako odnašamo s sadjem hranilne snovi leto za letom in nič ne vprašamo odkod sadno drevje jemlje hrano. Drevo raste in rodi. V začetku, ko ima v zemlji še dovolj hranilnih snovi rodi več, pozneje manj, drobnejše in malo vredno sadje. Spet tarnamo in ugrabimo zakaj sadno drevje manj rodi, pa se ne spomnimo, da samo obiramo, nosimo v šrambe, prodajamo, toda sadnemu drevju ne vračamo hranilnih snovi. Sadno

drevje strada. Gnojiti mu moramo, drugače ne moremo pričakovati dober in reden sadni pridelek. Z gnojenjem izboljšamo in povečamo sadni pridelek, zraven tega pa prisilimo sadno drevje, da nam redno rodi.

Za gnojenje sadnega drevja pride predvsem v poštev domač gnoj: hlevski, gnojnica in kompost. Šele, če nam domačega gnoja primanjkuje, se poslužimo umetnih gnojil. Res v kmetijskem gospodarstvu največkrat še za njive primanjkuje gnoja, vendar bi s pravilnim in pametnim gospodarstvom z gnojem tudi sadnemu drevju lahko privoščili nekaj gnoja. Za gnojenje sadnega drevja v sadovnjakih si naredimo načrt — kolobar, tako da pognojimo vsako leto le nekaj dreves, da pa v teku treh, štirih ali petih let pridejo vsa sadna drevesa na vrsto. Najprimernejši čaj za gnojenje, posebno s hlevskih gnojem ali kompostom, je jesen, kdor pa tega v jeseni ni naredil, lahko gnoji tudi zgodaj spomladi.

Hlevski gnoj za gnojenje sadnega drevja mora biti uležan, zrel, ki je že nekaj mesecev ležal na kupu. V hlevskem gnoju so vse hranilne snovi, katere sadno drevje najbolj pogreša. V zemljo ga spravimo tako, da ga drobne korenine lahko dosežejo. Popolnoma napačno je gnoj trositi po ruši okoli debla, ker prav malo ali nič ne koristi sadnemu drevju. Debele korenine, ki se nahajajo v bližini debla ne morejo sprejemati v vodi raztopljenih hranilnih snovi. To lahko store samo drobne korenine, ki se nahajajo razmeroma daleč od debla. Drobne koreninice v dobri zemlji segajo od debla približno prav tako daleč, kakor veje krošnje. V srednje dobri zemlji segajo korenine navadno že izven oboda krošnje, v slabi zemlji pa segajo korenine lahko tudi dvakrat tako daleč, kakor veje krošnje. Največ korenin sadnega drevja, posebno jablan, je na globini 20—40 cm, ker na tej globini najdejo največ hranilnih snovi. Kako globoko segajo korenine, je odvisno od posameznih sadnih plemen; pri vseh sadnih

plemenih pa se večina stranskih korenin razprostira tam, kjer najdejo zadosti hranilnih snovi t. j. v rodovitni plasti zemlje. Iz zgoraj navedenih ugotovitev že lahko na-

redimo zaključek, kje in kako moramo gnojiti. Kako gnojimo s posameznimi gnojili in o potrebni količini, bomo spregovorili prihodnjič. F. S.

Nasveti iz travništva in poljedelstva

Ko bo sonce z vlago prepojeno zemljo osušilo, bodo travniki primerni za obdelovanje. Prvo delo na travniku bo brananje, s katerim bomo razdrobili rušo, poravnali kratine, mah in drugi plevel izruvali, zemljo pa odprli zraku in svetlobi. Paziti moramo, da ne branamo po mokri zemlji, ker bi nam tako brananje več škodilo kot koristilo. Če nismo travnikov gnojili v jeseni, je sedaj še čas, da raztrosimo umetna gnojila, kot so: apneni prah, kostna moka in superfosfat. Tudi kompost se lahko še razvaža; nikakor pa ne sveži gnoj, ki nam v tem času zelo malo ali nič ne zaleže.

Drugo važno delo je čiščenje travnikov od grmovja in kamenja. Grmovje moramo posekati kolikor mogoče nizko, da bomo poškodovali tudi korenine iz katerih bodo sicer spomladni pognali nove mladike, ki jih pa znova odstranimo v mesecu juliju ali avgustu in tako grmovje popolnoma uničili. Tedaj bodo namreč korenine grmovja v zemlji zgnile in travnik bo ostal čist. To delo je važno pravič zaradi tega, ker s tem povečamo površino plodne zemlje, drugič pa zaradi tega, ker se na tem grmovju najpogosteje nahajajo razni škodljivci, ki potem napadejo sosedna polja — travnike.

Na travnik, kjer je kaj kamenja, ga bomo sedaj pobrali na kupe in zvozili na pota ali tja, kjer niv nadlego. Na vlažnih tleh bomo izkopali jarke ali že obstoječe očistili, da bo po spomladanskem deževju mogoče hitro odtekanje odvisne vode. Ker rastejo na vlažnih travnikih navadno samo kisle trave, bomo travnike po osušitvi posipali z apnim prahom, kar bo v veliki

meri pripomoglo, da bodo počele rasti dobre sladke trave. Tudi na polju bomo natosili apnenega prahu, zlasti po onih njivah, kjer nameravamo sejati deteljo, ker je dognano, da deteljščica brez apna ne morejo dobro uspevati. Da kolikor mogoče zavarujemo naša žita pred napade rje, je neobhodno potrebno, da v tem času iztrebimo iz bližine njivo češminj in trnjevo krhliko. Ta čas je zelo primeren za iztrebljenje tega grmičevja, od katerega nimamo nobenih koristi, dočim je dokazano, da na teh rastlinah prezimujejo trosi progaste in kronaste rje na ovsu, katere veter v teku poletja prenese na žitna polja in jih okuži po teh boleznih.

Že v februarju moramo pripraviti oves za seme, da ga v začetku marca posejemo, če bo zato ugodno vreme, ker rane setve ovsu dajejo boljše in zaneslivejše pridelke od poznih. Če smo imeli lani na ovsu prašno snet, moramo seme pred setvijo razkužiti. Najbolj priporočljivo je moko razkuževanje z uspulonom ali pa suho s tilantinom ali abavitom. Začnimo tudi pripravljati semensko koruzo. Za seme oluščimo le one storže, ki nimajo pri domači koruzi, manj od 12 in ne več od 16 vrst. Pri tem pa pazimo tudi na to, da imajo storži po možnosti paralelne in ne špiralne vrste. Da bo vsa semenska koruzna kolikor mogoče v istem času vzkalila, naj se najprej olušči zrnje na dva prsta od zgoraj in na dva prsta od spodaj, nato še zrnje v sredini storža, ki ga edino lahko uporabljamo za seme, dočim zrnje s spodnjega in zgornjega dela uporabljamo le za ljudsko hrano ali živalsko krmo.

Kako kaznuj otroka

Vsak človek ima v sebi, da ga je sram, že je kregan in posvarjen pred drugimi ljudmi.

Gotovo bi vajenec rajši prejel od mojstra na samem klofuto, kot pa, da je kregan v pričo ostalih pomočnikov in vajencev.

Morda isto tudi uradnik od ravnatelja, samo, da ne sliši ukorov in opominov, ki bi mu jih dal ta pred vsem pisarniškim osebjem.

Isto čuti tudi otrok. Res pride včasih tako, da je človek kregan od staršev pred

vso družbo, ki je slučajno zbrana v hiši. A če je le mogoče, naj starši opomine, svari, grožnje in klofute prihranijo za takrat, ko bodo sami med seboj. Še boljše je, če oče na samem obravnava s svojim otrokom, kadar ga mora zaradi kakega prestopka posvariti ali okregati.

Seveda niso vsi otroci enaki in nekaterim je vseeno, posluša tudi družba, kar velja samo njemu. Poboljšati se tudi noče in si prav nič ne žene k srcu, četudi dobi pred vso družbo klofuto.

Vendar takih otrok ni mnogo. Večina pa je, da jih je sram in jim silno težko dene, da mati ali oče pred vsemi navzočimi razkriva njegove grehe in ga za svari morda še klofuta. To vpliva na otroka zelo mučno in težko. Zato naj starši bodo vsem previdni in uredi med štirilim očmi, kar morajo z otrokom urediti.

Neki dan sem kregala svojo hčerko pred neko gospo, ki je bila ravno pri meni. Ravno tako je nekaj prišlo in povedala sem otroku, kar sem mu morala povedati. Sprva je zardela, potem pobledele, po licu pa so ji pritekale solze. Gospa je otroka tolažila, kar je vso stvar še poslabšalo, ker se je otrok začel smiliti sam sebi.

Ko je gospa odšla, in je bil oster nastop med menoj in otrokom pozabljen, mi nenadoma reče: »Mamica, zakaj si me kregala pred drugimi? Ti ne veš, kako mi je bilo hudo in kako sram me je bilo, da je tudi tista gospa slišala. Drugič me kregaj, kadar ne bo nikogar.«

Spoznala sem, da je imel otrok prav. Vedela sem tudi sama, da nisem ravnala prav, a se nisem mogla premagati, ko mi je nagajala.

Saj se že v šoli včasih vidi, kako mučno je otroku, če je kregan. To velja posebno za otroka, ki je drugače priden, pa včasih le »našpila« kaj takega, mimo česar učiteljca ne more. Otrok pogleda plašno po svojih sošolcih, in če se preveč ne zmenijo za to, kar ima učitelj z učencem, je še dobro. Če pa otroci vneto in napeto slede učiteljevimi opominom, in se morda otroku še posmihajo, se čuti ta nekako ponižanega. Zato pameten učitelj obravnava važnejše prestopke sam z učencem, mu razloži, ga posvari in zadeva je urejena. Največkrat to tudi pomaga posebno če ni učenec drugače slab ali pokvarjen.

Tudi starši naj ravnajo tako.

In še nekaj! Pri jedi, med kosilom ali večerjo ne kregaj otroka. Otrok je zjutraj

pred odhodom v šolo naredil kako neumnost, ki zasluži ukor. Mati ali oče komaj čaka, da pride otrok domov. Otrok je lačen, morda zmučen od pouka ali dolge poti iz šole. Komaj čaka, da sede za mizo in si napolni lačni želodec. Pa se sredi kosila spomni oče, da ima še obračun s sinom. Misli si, da je sedaj najlepša prilika, da mu bere levite. In začne. Vmes pade morda še kaka klofuta, ki še bolj zbega mallega krivca.

Težko, če bo po vsem takem očetovem nastopu otroku kosilo še tako dobro teknilo. Ali pa se mu bo vse ustavilo in mu bo še zadnji grizljaj obtičal v grlu.

Oče, pusti naj se otrok nasiti, ker je gotovo lačen, če pet ali šest ur ni ničesar jedel in morda tri ure hodil po kolovozih v šolo, tam pa štiri ure poslušal in se učil.

Po kosilu pa mu povej, kar mu imaš povedati in ga kaznuj, če misliš, da je to potrebno.

Ko sem službovala v hribih, sem se hranila pri sosedu. Srednje premožen gospodar začne med obedom klofutati fanta, ki se je ravno vrnil iz šole. Otrok je bil tako presenečen, preplašen, osramožen, da je pozabil vprašati, čemu ga oče tepe. Meni je bilo mučno, da nisem mogla grizljaja več spraviti vase. Po klofutanju pa zavpije gospodar: »Ti bom že pokazal, nepridiprav! Kdo je pustil vile v hlevu, da bi se kmalu zapičile v trebuh konju? Ali naj bom zaradi takega smrkavca ob pet jurjev?«

Fant je imel zelo rad konja in je vsako jutro sam očistil hlev, preden je šel v šolo. Tisto jutro pa je malo zalezal, hlev je čistil mladi hlapec in pustil vile pod konjem.

Oče tega ni vedel in sedaj je fant odslužil za hlapčev greh. In to med obedom. Povem vam, da fant tega dolgo ni pozabil in morda še sedaj ni. Krivica in še osramočenje pred drugimi je bilo le prehudo za sicer pridnega fanta.

Če bi oče sam s sinom uredil to, bi se drugače uredilo.

Zato bodite starši modri, prevdarni in si mislite, kako bi bilo vam, ko bi se vam kaj takega zgodilo. Na tihem se tudi vse lepše opravi in več zaleže. G. I.

**Kmetje! Vaša stanovska
organizacija je Kmečka
zveza!**

Kam z obutvijo?

Marsikatera gospodinja si na to vprašanje ne ve odgovoriti. Kam z obutvijo, kadar je omaci nimajo na nogah? Nikjer v hiši ni mesta, kamor bi lahko obutev shranili, lepo očiščeno in namažano. Zato se čevlji in škornji povaljujejo povsod po hiši, pod posteljami, pod klopni, na podstrešju in Bog ve kod vse.

Gospodinja ima dan za dnem delo z urejanjem in prelaganjem obutve, kadar pospravlja po hiši, a vsako jutro je nepokoj v hiši — spet zaradi čevljev, ki jih ta ali oni ne more najti, čeprav je premetal že vse po hiši.

Resnica je, da povzročajo gospodinjini mnogo nevolje in v hiši največ vsakdanjih prepirkov vprav čevlji. Vsak pusti svoje, kjer jih ravno sezuje in kakršne je sezul, ne da bi jih očistil, namazal in shranil tako, da bi jih venel kje iskati, kadar jih bo spet rabil.

Mnogo lažje kot sicer bo gospodinja priučila svojo družino, da bo vsak sam shranil svojo obutev, kadar jo sezuje in jo ob prvem prostem trenutku očisti, če bo preskrbela za shrambo obuval, kjer bi imeli tako delavniško kot praznično obutev shranjeno vsi člani družine.

V ta namen nam pride prav kakšen bolj odročen kot, bodisi v veži, bodisi na stopnišču ali kjer koli! Tu sem postavimo iz desek zbito stojalo, ki ga razdelimo v toliko in medsebojno toliko oddaljenih polic, za kolikor različnih vrst obuval nam je shramba potrebna. Vsak član družine naj ima za svoje čevlje ločen prostor na policah. Če že iz prirojene redoljubnosti ne, se bo vsak družinski član že iz potrebe navadil svoje čevlje redno čistiti in shranjevati, kamor spadajo, ako gospodinja vpelje v hišo načelo, da si mora vsak član družine sam čistiti čevlje. Njena skrb naj bo samo, da bo potrebno ličilo, ozir. mast za čevlje vedno pri hiši. Gospodinja, ki za vsakim otrokom pobira blatne čevlje po kotih ter jim jih čisti, vzgaja iz svojih otrok ~~neredne~~ lenuhel.

Police, ki so namenjene za odkladanje neočiščenih obuval, je najbolje prevleči s kosom linoleja, da ni potrebno vedno ribati blatnih polic, temveč jih samo obrišemo,

Stojalo za čevlje od spodnje strani zagnemo s primerno tkaninasto zaveso, toda ne presvetle barve, da se ne zamaže.

Če imamo na podstrešju shranjeno kako staro omaro, lahko tudi iz nje napravimo izvrstno shrambo za čevlje, če v stranske stene navrtamo drobne luknjice za zrak, v notranjosti pa vstavimo lesene police za čevlje. Zaradi štednje s prostorom v shrambi naj razdalja med posameznimi policami ne bo mnogo večja, kot je višina čevljev, ki bodo na policah shranjeni, vendar pa mora biti nad policami toliko prostora, da ni treba čevljev tlačiti meonje. Omara mora biti vsaj toliko globoka, kolikor znaša čolžina čevljev največjega človeka v hiši.

Police za očiščene čevlje naj bodo po možnosti sestavljene iz gladkih letov, ker se na njih zložena obutev lahko zrači tudi od spodnje strani. Kdor hoče, lahko vstavi police za očiščene čevlje tako, da so zadaj privzdignjene, počez nanje pa prihije letvo, na katero zataknemo čevlje s petami. Na takih policah izgledajo čevlji kot v izložbi.

Tako urejena shramba za čevlje nam omogoča tudi to, da vedno sproti zapazimo, katere čevlje in kaj na njih je treba dati v popravilo. Majhna popravila so cenena in lažja. Pravočasno popravljena in skrbno očiščena obutev vzdrži še enkrat dalje, kot neregno čiščenje. Preveč izrabljeni podplati in preobrabljene pete so razen tega tudi najpogostejši vzrok, da čevlje »zvrnemot«. Pa tudi za noge je nošenje razbitih čevljev škodljivo, ker zvrta podplate na ven ali na vznoter.

Če želimo povečati trpežnost drage obutve, moramo skrbeti za ohranitev

Zato ne puščajmo čevljev nikoli dalje časa blatnih ali prašnih, ker to usnuje škoduje, temveč čevlje, ko jih sezujemo, natrpajmo s časopisnim papirjem, ali še boljše, nategnemo jih na vložke, ki jih za majhen denar kupimo v trgovini s čevlji. Tako na vložke napeti čevlji se naravnajo nazaj v pravo obliko, časopisni papir brani, da se preveč ne zgrbančijo.

Blatne čevlje očistimo takoj, ko smo jih sezuli, večje nesnage z lesenim nožem (če so pa hudo blatni, jih odzunaj operemo), nato pa jih nategnemo na

vložke in pustimo, da se osušijo. Šele osušene čevlje namažemo z ličilom (odlovnne z mastjo za čevlje) ter jih shranimo na njihovo mesto. V zaprte shrambe smemo shranjevati samo dobro suhe in prezračene čevlje.

Vsaj član družine naj bi imel vsaj dva para delovne obutve, tako da se lahko en par osuši in namaže, medtem ko je drugi par na nogah. Posebno pozimi je neprijetno in nezdruvo, če mora človek zjutraj obuti še neposušene čevlje, ker nima ničesar preobuti.

Ako obavamo dva para čevljev izmenoma, nas trpita vsaj toliko časa kot trije pari, ki bi jih dan na dan nosili.

Za ličenje prazničnih obuvaj uporabljamo le za dotično vrsto in barvo usnja primerno ličilo, za mazanje delavniških

čevljev pa se dobijo v trgovini razne masti, zadostuje pa tuji domača nesoljena svinjska mast.

Če ima naša shramba za obuvala vrata, nam lahko ta služijo za obešanje cunj za čiščenje čevljev in tudi nogavic. Se boljše pa je, če imamo za shranjevanje nogavic poseben predel nad najvišjo polico shrambe za čevlje.

Za shranjevanje krtač, ličil in masti napravimo nad dvema gornjima policama predalček, v katerem so ločeno shranjeni pribori za čiščenje delavniških, praznih črnih in rjajih čevljev.

Na opisani način lahko napravi gospodinja red v raynanju z obutvijo ter prihrani sebi in domačim mnogo nevolje in škode. Ali se ne bi dalo tuaj pri vaši hiši tako napraviti? Poskusite! T. B.

KUHINJA

Dušeni telečji zrezki. Telečje meso narezem na koščke in jih potolčem na okrogle pločice. Posamezne kose prevlečem s slanino, osolim in naložim v posodo, katero sem namažela z mastjo ali s surovim maslom ter obložila s kosi na pločice narezane čebule. Posodo prav dobro pokrijem in pražim meso eno uro. Zrezke serviram s praženim rižem in s solato.

Fižolova omaka. Za štiri osebe rabim dve žlici pretlačenega fižola. Na surovem maslu ali na masti napravim prežganje z dodatkom sesekljane čebule in zelenega peteršilja. Na zarumenelo prežganje denem pretlačen fižol, zalijem z juho ali kropom, dobro zmešam in pustim četrť ure vreti. Med vrenjem pridenem majhen lavorov list in odrezek limonine lupine. Proti koncu kuhanja okisam omako s kisom in pustim, da še prevre. Omako serviram s praženim ali pirč krompirjem k govedini.

Mesene klobasice brez črev. 30 dkg bolj mastnega svinjskega mesa in za jajce velik kos sveže slanine drobno sesekljam ali zmeljem. Potem polijem z eno osminko mrzle vode. Za dišavo primešam sesekljane čebule, strok s soljo strtega česna, malo gvirca, malo popra in malo majarona. Vse to prav dobro zmešam in devam po žlici na desko, dobro potresem z moko. Iz vsakega kupčka oblikujem drobno klobasico, ki jo v raz-

beljeni masti lepo rumeno scvrem. Klobasice serviram s posiljenim zeljem ali z gorčico ali z malimi kislimi kumarami.

Leča kot solata. Lečo skuham v slani vodi. Kuhano odcedim. Ko je shlajena, jo zabelim z oljem, okisam s kisom in potresem z drobno sesekljanim, v trdo kuhanim jajcem. Namesto jajca jo potresem lahko z nastrgano črno redkvico. Serviram k pečenki, in sicer z motovilcem. Vzajem kupček leče, kupček motovilca in napravim lepo obliko.

Pečena kaša z jabolki. Četrť kilograma kaše zberem, operem v vreli vodi in jo še z mrzlo vodo scistim. Kašo denem v primerno posodo in jo polijem s tri četrť litra vrelega mleka. Potem primešam kaši za oreh surovega masla, 3 dkg sladkorja in primerno soli. Kašo denem za četrť ure v pečico. Po tem času vzajem kašo iz pečice in jo obložim z rezinami kislih jabolk, rezino poleg rezine, tako da je vsa površina pokrita. Kašo denem še za kakšne pol ure v pečico. Nato kašo dobro zmešam, naložim na krožnik in potresem s sladkorjem.

Boljša špehovka. Najprej napravim kvas iz treh žlic mlačnega mleka, žličke sladkorja in 2 dkg droži. Kvašček postavim na topel prostor, da vzide. V skledo denem 10 dkg surovega masla, dve žlici sladkorne sipe in žličko soli. To denem na toplo, da se surovo maslo raztopi. Potem pridenem eno celo jajce in en ru-

menjak in prav dobro zmešam. V zmes stresem tri četrt kilograma moke, vzham kvašček in toliko toplega mleka, da nastane rahlo testo. Testo stepam toliko časa, da se odloči od žlice. Testo nato dobro pokrijem s snažno ruto, postavim na topel prostor, da zvide. Vzhajano testo razvaljam za prst na debelo in potresem s segreto, z ocvirki zmešano mastjo. Površino potresem z drobtinicami, pomešanimi s cimetom in sladkorjem. Potico tesno zvijem in denem v pomazano kozico. Ko je shajana, jo spečem v pečici.

Mešana prikuha. Za mešano prikuho rabim: zeleno in rumeno kolerabo, korenček, zelje ali ohrovt, špinačo in gobe. Obe kolerabi in korenček olupim ali oštrem, operem ter zrežem na kocke in vse skupaj skuham v osoljeni vodi do mehkega. Kuhano odcedim, osvežim z mrzlo vodo in drohno sesekljam. Sveže ali suhe gobe poparim s kropom, operem v vodi in jih denem na svetlo-rjavo prežga-

nje, ki sem ga napravila iz žlice masti ali iz surovega masla z dodatkom sesekljane čebule in zelenega peteršilja. Nato pridenem vse zgoraj imenovane zelenjave, dobro premešam in pustim zavreti. Jed dam kot prikuho k mesu na mizo.

Ješprenček na juhi. Že zjutraj pristavim toliko pesti ješprenčka, za kolikor oseb kuham kosilo. Ješprenček pristavim z mrzlo vodo ali še bolje, ako imamo juho od prejšnjega dne. Ko ješprenček zavre, mu dodam pol žlice zribanega korenčka, pol žlice zribane zelene in prav toliko zribane rumene kolerabe. Čez nekaj časa dodam še žlico dobro opranih in sesekljanih suhih gob. Nato še košček suhe svinjine in proti koncu kuhanja en droben, na kocke zrezan krompir. Ko je krompir kuhan, je jed pripravljena za serviranje. Klobaso ali meso dam posebej kot meso s kislim zeljem ali z repo ter praženim krompirjem na mizo. Ako pa hočem ješprenček izboljšati, narežem meso ali klobaso na kocke in dam na mizo.

GOSPODARSKE VESTI

ŽIVINA

Ljubljana. Po podatkih od 5. februarja so zaznamovali v Ljubljani naslednje živinske cene: voli I. vrste 9.50—10 din, II. vrste 8.50—9, III. 7.75—8; telice I. vrste 9.50 do 10, II. vrste 8.50—9, III. 8—9; krave I. vrste 8—8.50, II. vrste 7—8, III. 6—7; teleta I. vrste 13, II. vrste 12 din; prašiči špeharji domači 15—16, sremski 17.50 do 19, pršutarji 13—14 din za 1 kg žive teže. Surove kože goveje 23, telečje 26, svinjske 15 din za 1 kg.

Ljubljana — okolica. V ljubljanski okolici so imeli v prvih dneh februarja takele cene živine: voli I. vrste 8.75 din, II. vrste 7.75, III. 6.75; telice I. vrste 8.25, II. vrste 7.25, III. 6; krave I. vrste 7, II. vrste 6, III. 4; teleta I. vrste 13, II. vrste 11; prašiči špeharji 14, pršutarji 11 din za 1 kg žive teže. Surove kože goveje 30, telečje 26, svinjske 12—16 din za 1 kg.

Kranj. Na rednem ponedeljskem sejmu dne 10. februarja, kamor so prignali 33 volov (prodali 26), 28 krav (18), 1 telico (1), 10 telet (10) in 89 prašičev (69) je imela živina tele cene: voli I. vrste 10 din, II. vrste 9, III. 7.50; telice I. vrste 10, II. vrste 9, III. 7.50;

krave I. vrste 8.50, II. vrste 7.25, III. 6.50; teleta I. vrste 13, II. vrste 12; prašiči špeharji 17—18 din, pršutarji 16 din za 1 kg žive teže. Surove kože goveje 26, telečje 30, svinjske 20—22 din za 1 kg.

Črnomelj. Na semanji dan 6. februarja v Črnomlju so prodajali živino po naslednjih cenah: voli I. vrste 11 din, II. vrste 9—10, III. 8.50; telice I. vrste 10, II. vrste 9, III. 8.50; krave I. vrste 9, II. vrste 7 do 8, III. 6; vse za 1 kg žive teže. Mladi prašički okrog 10 tednov stari 300 din komad.

Metlika. Ne sejmu v Metliki dne 4. febr. so bile pa cene živine nekaj nižje: voli I. vrste so dosegli le 8—9 din, II. vrste 7.50 do 7.75, III. 7.25; telice I. vrste 8.25, II. vrste 8, III. 7.25—7.50; krave I. vrste 8.50, II. vrste 7.50—8, III. 6.50; jalove krave 7.50 din za 1 kg žive teže. Mladi prašički komad 190—290 din.

Ptuj. Dne 4. februarja so imeli živinski sejem, na katerem so prodajali živino takole: voli I. vrste 10 din, II. vrste 9, III. 8.25; telice I. vrste 9.50, II. vrste 8.50, III. 7.50; krave I. vrste 8.50, II. vrste 6—7, III. 5; teleta I. vrste 10, II. vrste 8 din za 1 kg žive teže. Na svinjskem sejmu dne 5. febr. so imele svinje te cene: debele svinje 14

do 15 din, pršutarji 12—13 din za 1 kg žive teže. Mladih prašičkov ni bilo na sejmu.

Konjice. Po poročilu od 3. februarja je imela živina v konjiškem okraju sledeče cene: voli I. vrste 9, II. vrste 8, III. 7.50; telice I. vrste 9, II. vrste 8, III. 7.50; krave I. vrste 8, II. 7, III. 6; teleta I. vrste 10, II. vrste 9; prašiči špeharji 18, pršutarji 14 din za 1 kg žive teže. Surove kože goveje 23, telečje 26, svinjske 16 din za 1 kg.

Murska Sobota. V prvih dneh februarja so imeli v okraju naslednje cene živine: biki I. vrste 7.50—8, II. vrste 6—7, III. 5 do 6; telice I. vrste 7—8, II. vrste 6—7; krave I. vrste 6, II. vrste 5, III. 4; teleta I. vrste 7—9, II. vrste 6—7, prašiči pršutarji 9—1 din za 1 kg žive teže. Surove kože goveje 26—30, telečje 28—30 din za 1 kilogram.

Lendava. Po poročilu od 6. februarja so se gibale cene živine v okraju takole: biki I. vrste 8 din, II. vrste 7—7.50, III. 7; telice I. vrste 8—8.50, II. vrste 7.50; krave I. vrste 5—6, II. vrste 4; teleta I. vrste 9 do 12 din, prašiči pršutarji 10 do 12 din za 1 kg žive teže. Surove kože goveje 24, telečje tudi 24 din za kg.

CENE

Ljubljana. Ječmen 1 kg 4.50—5, rž 4.50 do 5, oves 4—5, koruza 4—4.25, fižol 6 do 8, krompir 1.50—2, seno 1—1.30, slama 0.70 din. Meso je v Ljubljani: govedina 13 do 18 din za kg po kakovosti, teletina 16 do 20 din, svinjina 18—24 din, svinjska mast 28—30, med 36 din za kg. Mleko liter 2.50—3, surovo maslo kg 40—46, čajno maslo 48—52, bohinski sir 38—40, trapist 34 do 40 din. Drva 1 prm 155—165 din, premog tona 440—460 din.

Ljubljanska okolica pa raznamuje tele cene kmetijskih pridelkov: pšenica 100 kg 500 din, ječmen 500, rž 475, oves 450, koruza 450, fižol 500—700, krompir 150—200, seno 130, slama 60 din. Meso prodajajo: govedino 10—17 din po kakovosti, svinjino 21 do 24, slanino 26, svinjsko mast 32, čisti med 35—38 din za 1 kg. Drva 1 prm 75 do 100, mleko liter 3 din, surovo maslo kg 32 do 36 din.

Kranj. Oves 1 kg 3.75—4, kornuza 3.75, fižol 8—10, krompir 1.75—2, lucerna za krmo 1.50, seno 1.50, slama 1 din. Meso je v Kranju: govedina 15—18 din, svinjina 24 din, svinjska mast 28.50—30, slanina 26 do 27, med 36—40 din. Volna neoprana kg 92 din, oprana jezerska volna 106—108 din.

Mleko liter 2.50—3, surovo maslo kg 48 do 52 din, drva 1 prm 180—185 din.

Ptuj. Rž 10 kg 550 din, oves 400, koruza 350, fižol 500—700, krompir 175—200 din. Meso goveje 14—17 din po kakovosti, svinjina 2 din, slanina 24, svinjska mast 32, med 36 din za 1 kg. Drva 1 prm 150 din, mleko liter 2.50—3, surovo maslo kg 44 din; vino navadno pri vinogradnikih 8 do 10 din za liter, finejše sortirano pri vinogradnikih 12—14 din liter.

Muska Sobota. Pšenica 100 kg 400—450 din, ječmen 400, rž 450—500, oves 350, koruza 300, fižol 600, krompir 150, seno 100 do 120, slama 60—70 din. Meso goveje 13 do 16 din, svinjsko 16—18, slanina 26, svinjska mast 3 din, mleko liter 2.50, surovo maslo kg 50—56, drva 1 prm 130 do 190 din.

PRAVNI NASVETI

Zamakanje hiše radi nove stavbe. I. G. B. Sosed je tik od meji postavil stanovanjsko hišo in gospodarsko poslopje. Dober meter od meje stoji vaša hiša za hišo pa jarek. V ta jarek je sosed speljal vodo s svojih streh, ki nimajo nobenega žleba. Ker pride v vaš jarek preveč vode, se pozna občutna vlaga v vaši hiši, tako da so zgnili pod vrata in drugo. Tudi vaša okna zastavljajo s tem, da naklada na svoji strani precej visoko deske. Vprašate, če bi se dalo temu od pomoči. — Na svojem svetu lahko sosed dela, kar hoče, v kolikor bi s tem ne posegal v pravice drugih. Če imate vi okno obrnjeno proti sosedovem svetu in sosed na svoji strani pred oknom naklada deske, mu tega ne boste mogli prepovedati, ker verjetno nimate priposestovane služnostne pravice do prostega razgleda. To bi imeli le tedaj, če bi že pred 30 leti sosedu prepovedali nalagati deske pred vaše okno in bi se on tej prepovedi takrat uklonil. Potem bi vi pred 30 leti začeli priposestovati služnostno pravico razgleda skozi okno preko sosedov svet in bi potem, po preteku 30 let imeli priposestovano pravico. — Glede vode, ki jo je sosed speljal v vaš jarek, boste pa lahko sosedu prisilili, da poskrbi za drugačen odtok vode, v kolikor vam dosedanja voda od streh dela škodo, vam zamaka hišo, kar preje ni bilo. — Skušajte s sosedom najpreje na miren način urediti vprašanje odtoka vode tako, da vaše stavbe ne bodo več škode trpele.

Banovinski cestar. P. P. M. Radi bi zvedeli, koliko pokojnine bi prejeli, če bi vas sedaj upokojili. — Višino pokojninskih pre-

jemkov vam more izračunati banska uprava, ki vam službene prejemke nakazuje in ima pri sebi vse vaše osebne in službene podatke. Mi teh podatkov nimamo, zato je nemogoče izračunati višino vaših pokojninskih prejemkov. Obrnite se s takim vprašanjem na bansko upravo.

Hišna preiskava. S. T. D. Orožniki so pri vas izvršili hišno preiskavo, vendar niso ničesar našli. Vprašate, kako tji zvedeli za ime ovaditelja, da bi ga prijeli, ker vam je z ovadbo in hišno preiskavo napravil sramoto. — Niste povedali, kakšnega dejanja ste bili osumljeni. Le po tem bi se dalo presoditi, ali je vsled suma res trpel vaš dober glas. Težko bo pa v tem primeru zvedeti za ovaditelja, ker vam ga orožniki niso dolžni izdati. Če vas bodo ovadili sodišču, boste na sodišču lahko pregledali ovadbo in bo morda v njej napisano, kje so rožniki dobili podatke, ki so bili povod za hišno preiskavo.

Pismonoša. E. E. T. Zvedeli ste, da bo izdana nekaka uredba o plačah pismonoš in vprašate, kdaj se bo to zgodilo. — Pravilnik o vaških pismonošah je že izšel. Najdete ga v 78. števil. »Službenega listca kr. banske uprave Dravske banovine z dne 28. septembra 1940. Če ga preberete, boste zvedeli za vse, kar nas vprašujete. Iz tega pravilnika izhaja, da prihajajo za tako službo vpoštev le moške osebe. — Poštno ravnateljstvo je pravilno postopalo, ko je na vaše prošnjo odgovorilo potom pristojne pošte. Taka je službena pot in ne morete zahtevati, da bi vam na prošnje odgovarjali v zasebnem pismu.

Prošnja na kabinetno pisarno Nj. Vel. kralja. I. J. Niste nam povedali, kaj nameravate prositi, zato vam glede take prošnje ne moremo ničesar svetovati. Če je res potrebna taka prošnja, za njo ni predpisana kakšna posebna oblika. Vloge, ki se pošiljajo na oblastva, je treba kolkovati s kolkom za 10 din. Takšni zakon pozna tudi oprostiliva kolkovanja. Vendar se glede vaše vloge ne morejo izjaviti, ker ne vemo, kaj bo vsebina iste.

Smreke ob njivi. L. F. S. Če segajo korenine sosedovih smrek v vašo njivo, potem smete te korenine iz svoje zemlje izrjavati. Ravno tako smete tudi posekati veje, ki segajo v vaš zračni prostor. Če pa rastejo smreke popolnoma na sosedovem svetu, ne morete prav nič zahtevati od sosedu kake odškodnine zato, ker s senco škodujejo rasti na vaši njivi, niti ga ne morete prisiliti, da bi smreke odstranil.

Spuštanje hlovov po tujem svetu. B. J. Če lastniki gozdov, ki leže nad vašim svetom, niso že nad 30 let spuščali hlovov preko vašega travnika, jim to lahko zabranite, ker še niso te pravice priposestvali. Ker se bojite stroškov, poizkusite stvar urediti

podom domače občine, ki lahko posreduje. Druga možnost za ureditev spora je pa ta, da se na uradni dan oglasite pri domačem sodišču in prosite sodnika, da povabi nasprotnike, ki vam delajo škodo na svetu, na sodišče in, da stvar z njimi mirnim potom uredi. Če se pa vabilu ne odzovejo, ali ne bo prišlo do mirne poravnave, vam preostane le še tožba.

Kuluk v letu 1941. C. H. Zanima vas, ali bo treba v letošnjem letu ceste popravljati s kulukom. — Ministrstva za gradbe je oprostilo Dravske banovine ljudskega dela za banovinske in dovozne ceste, ker se pobira posebna nadomestna cestna določila. Pač pa lahko občine, ki ne razpolgajo z rednimi dežurnimi sredstvi za gradnjo in vzdrževanje občinskih cest, odredi osebno delo. V to svrhu morajo sestaviti seznam osebe, ki so dolžne odslužiti cestno obveznost, ali pa se odkupiti s plačilom. Seznami morajo biti napravljeni in razglašeni na običajni način najkasneje do 5. marca t. l.

Plačevanje najemnine ob času orožnih vaj. F. K. J. vprašate, ali mora hišni gospodar res znižati najemnino najemnikom za čas, ko so ti poklicani na orožne vaje. — Take postavbe ni. Pač pa imamo uredbu o odložitvi plačevanja najemnine, ki so jo dolžne osebe, poklicane v vojaško službo. Po tej uredbi gospodar ne more zahtevati od oseb, ki so poklicane v vojaško službo za najmanj 15 dni, dokler so na orožnih vajah in še 3 mesece po odpustitvi z orožnih vaj, plačila dolžnih najemnin za stanovanja, ki jih imajo v najemu. To velja tudi za najemnine za poslovne prostore, če je moral najemnik zaradi poziva v vojaško službo ustaviti posel, ki se je tu opravljal, ali se je ta posel znatno zmanjšal.

Sin nabornik. P. J. Sin, ki pojde na nabor, nosi očala. Vprašate, ali rabi kakšno zdravniško potrdilo o potrebi očal, da ga predloži naborni komisiji. — Po našem mnenju naborniku kakšno tako potrdilo ne bo potrebno, ker ga bo itak vojaški zdravnik preiskal tudi na očeh, da se ugotovi, ali je sposoben za vojaško službo, ali ne.

»Usodna oporoka.« K. J. C. Oče, ki je posestnik in v drugič oženjen, je težko bolan in ga mačeha nagovarja, da ji naj v oporoki prepusti posestvo. Mačeha pa obeta, da ga bo po svoji smrti vam zapustila, kar pa ne verjamete. Vprašate, če bo ta oporoka veljavna. — Če bo oporoka oblikovno pravilno napravljena, in se bo oče iz svoje proste volje odločil, bo veljavna, sicer pa ne. Kljub veljavni oporoki, s katero bi postavil svojo ženo za dediča, boste vi kot hčerka imela pravico zahtevati svoj nujni delež. Če bo oče umrl brez oporoke, ste kot edina hčerka dedič do $\frac{1}{2}$ zapuščine in bi mačeha dobila le $\frac{1}{4}$; kot nujni delež vam pa pripadejo $\frac{1}{4}$ zapuščine.